

Danskt blað skrifvar um loysn javnaðarfloksins í undirgrundsmálinum

Tað er ikki ber formaðurin í danska sosialdemokratínum, Anker Jørgensen, sum hevur víst seg at hava eina opna støðu mótevís teimum feroysku ynskjunum í undirgrundsmálinum.

Dagin eftir løgtingsvalið hevði danska blaðið Information eina oddagrein, har m.a. undirgrundsmálið verður umrøtt. Víst verður á ta loysnina, sum javnaðarflokkurin hevur sett fram í

málinum og skrifvar Information m.a.:

„Det ville være klogt af regeringen at tage imod det fremstrakte ræfkebæg-er — eller at se realiteterne i øjnene om man vil. Danmarks økonomiske probl-

emer kan alligevel aldrig løses ved hjælp af en nordatlantisk jack-pot.“

Vit loysa okkum at endurgeva greinina í Information, sum ber yvirskriftina „Nu skal der raffles.“

Framhald av síðu 3

fram, at skal SEV gjalda ta rentu, sum er galdandi í dag, so er ikki nógvur økonomiur í tí.

— Men nú er SEV so byrjað. Er tú nøgdur við tað?

— Nei.

— Men hevur tú nakran møguleika at steðga tí?

— Tað veit eg ikki. Eg havi varhugan av, at vit sita í minniluta í hesum málinum. Tað fari eg nú at kanna. Um so er, er ikki nógv at gera hjá okkum í landsstýrinum. Men vit hava jú verið vitni til, at slíkir trupulleikar eru loystir aðrar vegir nú beint uppundir valið, sjálvt um tað ikki er ein mannagongd, sum eg eri fegin um.

Málið »luktar«...

— Nú hevur ein tingmaður javnaðarfloksins, Jóannes Dalsgaard skrivað í Sosialinum, at hann fer helst at reisa málið í tinginum. Fara tit í folkaflokkinum at stuðla einum slíkum uppskoti?

— Nú hevur tingbólkur okkara ikki verið saman, so eg kann ikki svara tí, men sjálvur tankin um at taka rein avgreiðslumál úr landsstýrinum og niðan í lótingið við afturvirkandi kraft, tað er ikki nakað, sum eg er fegin um. Men hinvegin, so vildi eg mett, at hetta málið hevur biðað leingi og havt eina drúgva viðgerð, so tað luktar ikki fritt, tá ein nú knappliga uttan viðari, avgreiðir málið í landsstýrinum.

— Hvat leggur tú í hatta orðið, at tað luktar...?

— Vit høvdu eitt likandi mál sum var brennistøðin, har menn tóku eina mansliga støðu uppundir val og sum kanska ávirkaði valúrslitið nakað, og eg vil halda, at hetta málið er analóg við tað. Hevði hetta málið verið tikið upp og samtykt í landsstýrinum uppá sama máta sum hitt málið var, so hevði tað kanska eisini havt eina ávirkan á valúrslitið.

— Nú hevur sambandsflokkurin hetta málsoki um hendi og teirra maður í SEV var valevni í Vágum, har ein stór móttøða er í móti vatnorkuutbyggingini av Fjallavatni. Heldur tú sambandsmennir hava verið bangnir fyrri at taka eina avgerð fyrri valið, orsakað av at tað skuldi ganga út yvir Ivan Johannesen?

— Tað veit eg ikki, men tað kunnu tit sum journalistar gera eina meting av.

Hetta er eitt projekt sum kostar nógvur pengar og hetta er eisini eitt rættligt eymt umhvørvismál. Eg meini at hevur brennistøðin havt stóra á-

virkan, so hevði hetta ikki havt minni ávirkan um tað varð greitt fyrri valið.

Hevur Fólka-flokkurin gjørt ov lítið?

— Men Anfinn Kallsberg, tað at málið nú knappliga verður avgreitt og tit ikki hava vitað av nøkrum fyrr enn tit hoyra útvarpið, merkir tað ikki, at folkaflokkurin hevur gjørt alt ov lítið fyrri at vísa á sína støðu í málinum?

— Nei, folkaflokkurin hevur eisini her verið sera opin eins og viðvíkjandi brennistøðini. Vit hava sagt, hvat okkara støða er. Bæði Jógvan Sundstein og aðrir hava sagt, at teir eru imóti verandi projekti, men tað er soleiðis, at tá eitt slíkt mál liggur undir einum øðrum landsstýrismanni, so hava vit ikki møguleika at leggja okkum uppá fyrr enn málið liggur á landsstýrisborði. Og málið hevur ikki ligið á landsstýrisborði síðani eg kom í Tinganes fyrri tveimum árum síðani. So heilt givið er, at fyrr enn tað liggur á landsstýrisborði, kann eg ikki siga mína støðu.

— Men tit hava tá havt møguleika at biðið um at fáa tað fyrri landsstýrisfund.

— Tað hava vit gjørt, men vit hava fært fram yvirfyri Eilíf Samuelsen, at vit mettu, at hetta málið skuldi viðgerast av tí samlaða landsstýrinum, aðrenn tað bleiv avgreitt. Men tað hevur so ikki ligið har. Nú kenni eg ikki støðuna hjá hinum flokknum í Tinganesi, men ein hevði ein vissan varhuga av, at vit høvdu verið í minniluta. Tað má ein so boyggja seg fyrri.

— Men hvat við grein 13! Hvi hava tit ikki brúkt hana?

Vit hava ongantið brúkt grein 13.

— Tit virka idag sum eitt forrætningsministerium. Hvat tá Eilíf Samuelsen loyvi til einsamallur at geva SEV endaligu tilseininga.

— Tað vil eg kanna. Er tað ein vanligur avgreiðsluspurningur, so hevur hann væl loyvi til tess. Men eg haldi, at hetta er eitt so stórt mál, at eg vildi ikki sum umsitingarlíkur myndugleiki farið at gjørt tað einsamallur.

— Og hevur hann tað?

— Ja, tað meti eg hann hevur.

Anfinn Kallsberg sigur at enda, at er ikki møguleiki at broyta avgerðina hjá landsstýrinum, so stendur spurningurin opin, antin málið verður tikið upp í tinginum ella ikki.

jan

Informat

Nu skal der raffles

FÆRINGERNE har magt over tingene. På nogle små klippeknoled, der på nærmest natursidrig vis stikker op af Atlanterhavet, har de skabt et af de rigeste samfund i verden og med et ambitionsniveau, der synes omvendt proportionalt med befolkningstallet. Udbuddet i forretningerne vidner om, at mange har meget og få for lidt. En påstand, der understreges af bilparkens størrelse, som svarer til tre køretøjer pr. husstand.

Et veludbygget og kostbart vejnet står til rådighed, og man giver sig råd til at ofre 35 mill. kr. til et tunnelbyggeri, der skal forbinde de få huse i bygden Trøllanæs på Kalsoy med resten af den tyndt befolkede ø. Et projekt, der omregnet til danske forhold svarer til fire-fem storebælsbroer.

Udlandsgælden er tredoblet de seneste fire år og er nu målt pr. indbygger omkring det dobbelte af den danske, som ellers er alvorlig nok. Men færingerne er aldeles ikke panikslagne af den grund. Der er fuld tillid til, at de seneste års store investeringer i bl.a. fragtskibe nok skal give valuta på længere sigt. Det nye landsstyre vil lægge loft over låntagningen, men vil være uhyre forsigtig med at bremse væksten og en udvikling, der skal gøre Færøerne mere uafhængig af fiskeriet - og Danmark.

MED FLYTNING af kun to mandater tegner det politiske billede efter torsdagens lagtingsvalg særdeles stabilt. For udenforstående var det i forvejen særdeles svært at se afgørende forskelle på de seks partier. Derfor er det også vanskeligt at gøre op, hvilke synspunkter der egentlig sejrede ved valget.

Tjodveldisflokk (republikaner) skulle forestille at være det mest venstreorienterede parti. Selv sammenligner partiet sig med SF i Danmark. Alligevel peger partiets leder, Erlendur Patursson, på et landsstyre-samarbejde med Socialdemokratiet og Folket flokken. Sidstnævnte er storskibsflokkens parti, som politisk-økonomisk ligger på linje med de konservative i Danmark.

Omvendt er det tilsyneladende helt umuligt for de to partier, man umiddelbart skulle tro lå tættest på hinanden - Folket flokken og Sambandspartiet, som i Folketinget indgår i Venstres gruppe - at fortsætte det hidtidige samarbejde gennem fire år.

Årsagen er først og fremmest den anden dimension i færsk politik: holdningen til rigsfællesskabet med Danmark. Her går den politiske gradbøjning fra Tjodveldisflokk - det ultimative løsrivelsesparti - over Folket flokken, som også har løsrivelses på programmet, til Socialdemokratiet og Selvstyrepatriet, som begge ønsker større selvstændighed inden for rigsfællesskabet, og til Sambandspartiet, som er 100 pct. tilfreds med de nuværende forhold.

Efter denne målestok kan det konstateres, at valgresultatet kun ændrer en anelse på den hidtidige balance. De to midterpartier i denne sammenhæng, Socialdemokratiet og Selvstyrepatriet, har

byttet et mandat, og Folket flokken har vundet et fra Sambandspartiet.

Men næsten uanset, hvilken landsstyrekoalition, der kommer ud af den kommende tids forhandlinger, er det givet, at færingerne vil stille krav til den danske regering om revision af hjemmestyrelsen.

ET FLERTAL med den kommende lagmand Atli Dam i spidsen ønsker nye områder overdraget som færøske særanslgender. Et ønske som bl.a. hænger sammen med »kong Nielsens«, rigsombudsmand Niels Bentsens uhyre rigoristiske fortolkning af gældende lov. Desuden vil der blive stillet krav om en forenkling af statskassens tilskud til Færøerne, så de færøske politikere får større handelfrihed.

Men først og fremmest må der imødeses et snarligt udspil i det omfålelige spørgsmål om undergrunden. En løsning skal være fundet i løbet af de kommende fire år, pointerer Atli Dam.

Hidtil har positionerne været låst fast i en diskussion om den formelle ejendomsret. Et flertal i Lagtinget forlanger færøsk overhøjhed og fuld suverænitæt.

Dette er hidtil blevet utvetydigt imødegået af skiftende danske regeringer. Beskeden til Lagtinget har været, at Færøerne ikke kan få det anderledes end grønlanderne. En deleordning, hvor såvel den danske rigsmyndighed som Færøerne vil få vetoet. Hvis Færøerne vil have ejendomsret til undergrunden, må man kappe båndene til Danmark.

Men før valget fremlagde de færøske socialdemokrater en såkaldt tredje løsning, som går ud på, at færingerne får overladt al kompetence med hensyn til, hvordan og hvornår der skal bores efter olie, gas og andet værdifuldt, men at det principielt respekteres, at undergrunden tilhører hele rigsfællesskabet. Så kan der senere forhandles om, hvordan rovet skal fordeles.

Forslaget har mødt principiel velvilje fra Anker Jørgensen, der ellers mere end nogen anden har stået for en kompromisløs dansk holdning med sin bemærkning i sin tid som statsminister om, at »der ikke er noget at raffe om.«

Det vil være klogt af regeringen at tage imod det fremstrakte ræfkebæg - eller at se realiteterne i øjnene om man vil. Danmarks økonomiske problemer kan alligevel aldrig løses ved hjælp af en nordatlantisk jack-pot.

Atli Dam er foreløbig garant for, at der med færingerne eget udtryk kan blæse vinde fra sydøst hen over de græsklædte øer i nordatlanten. Men den efterfølgende generation i det nu største parti på Færøerne, er utålmodig. De unge socialdemokrater har klart erklæret sig som tilhængere af løsrivelse, og hvis en dansk regering krampagtigt fastholder en tvivlsom kolonial ret til den færøske undergrund, ja, så er resultatet givet på længere sigt. Et rigsfællesskab må være baseret på en gensidig følelse af samhørighed. Den er til stede endnu blandt et flertal hos de tre partier i det danske rige. Men hvis fællesskabet absolut skal gøres op i kroner og øre, og være ensbetydende med fem millioner danskers overhøjhed over 45.000 færinger og 50.000 grønlandere, så bliver udtrykket samhørighed en illusion, og det vil de selvbevidste færinger, som er vant til at løbe en risiko, hurtigt tage konsekvensen af. ho.